

Drs. Boris van Hemmen

ALLE BELEGGINGS- EXPERTS ZIJN LEUGENAARS

**BESCHERM JE PENSIOENVERMOGEN
TEGEN PERMANENTE BELEGGINGSVERLIEZEN.**

Voorwoord

Dit boek geeft oplossingen voor drie cruciale zaken:

1. Hoe je als ondernemer ervoor zorgt dat je vermogen een leven lang meegaat, zodat je het later niet met minder hoeft te doen.
2. Hoe je je kunt beschermen tegen permanente beleggingsverliezen.
3. Hoe je het kaf van het koren kunt scheiden in de beleggingsindustrie, hoe je weet wat werkt, wie bekwaam is en wie je kunt vertrouwen.

Mensen worden via de reguliere of financiële media continu blootgesteld aan een onophoudelijke stroom van onzin van beleggingsexperts die veinzen dat ze een idee hebben wat er op de markten gaat gebeuren.

Vele van deze beleggingsexperts geven een verkeerd beeld. Ik begrijp het, er moeten kranten en programma's gevuld worden. Reclame-tijd moet verkocht worden en experts verdienen goed met het vullen van de media.

De dagelijkse onzin en vooral de ronduit misleidende informatie die ik in de media en in de beleggingsindustrie van banken en vermogensbeheerders bijna dagelijks tegenkom, heeft mij doen aanzetten tot het schrijven van dit boek. Natuurlijk hoort daar een passende titel bij:

Alle beleggingsexperts zijn leugenaars.

Na het lezen van dit boek kom je beter beslagen ten ijs!

In hoofdstuk één van dit boek geef ik de echte reden waarom er belegd wordt: om genoeg geld te hebben om voor de rest van je leven te kunnen leven zoals jij dat wilt. Ik laat zien hoe je erachter komt hoeveel je werkelijk nodig hebt.

In hoofdstuk twee ga ik in op wat de werkelijke risico's zijn van beleggen en hoe je je vermogen kunt beschermen tegen deze risico's. Met een langetermijnvisie is beleggen niet zo risicovol als velen denken.

In hoofdstuk drie laat ik zien hoe je het kaf van het koren kunt scheiden in de beleggingsindustrie. Ik beschrijf een methode waarmee je een adviseur of fondsmanager kunt selecteren die integer is en bekwaam. Integriteit wordt voor een groot deel beïnvloed door de omstandigheden waarin iemand werkt. Bekwaamheid in de beleggingsindustrie kun je afdwingen door alleen te beleggen in een bewezen beleggingsstrategie. Ik leg uit hoe je een bewezen beleggingsstrategie kunt selecteren op basis van vijf criteria.

In hoofdstuk vier bespreek ik twee manieren waarop je beleggingsbeslissingen kunt (laten) nemen op basis van voorspellingen of op basis van modellen. Het is het een óf het ander, want deze twee methoden sluiten elkaar uit. De meeste beleggers beleggen op basis van voorspellingen. Ik zal laten zien dat dit de oorzaak is van bijna alle problemen in de beleggingsindustrie.

Hoofdstuk vijf helpt bij de persoonlijke keuze tussen actief afwijken van de markt of het passief volgen van de markt. Ik leg uit dat je zowel actief als passief kunt beleggen volgens een bewezen strategie en bespreek de voordelen en nadelen van beide opties.

Tenslotte bespreek ik in hoofdstuk zes het belang van het blijven bij je keuzes en het volgen van je plan nadat je eenmaal een passende beleggingsstrategie hebt gekozen. Ik laat zien dat je door het systematisch volgen van je plan rust creëert, waardoor je in tijden van stress niet de verkeerde beslissingen neemt met permanente verliezen tot gevolg.

Dit boek is bewust kort gehouden en in een middag uit te lezen. De uitdaging voor mij was om het boek zo toegankelijk mogelijk te houden en niet op alle details, mitsen en maren in te gaan. En toch de belangrijkste concepten goed over te brengen. Het is bewust niet-academisch geschreven maar in spreektaal met zo min mogelijk gebruik van jargon. Vergis je niet, de inhoud is gebaseerd op decennia van academisch onderzoek, waaronder ook mijn eigen wetenschappelijk onderzoek tijdens mijn studie aan de VU.

Het uiteindelijke doel van dit boek is om je genoeg kennis te geven om ervoor te zorgen dat je de juiste keuzes kunt maken om je vermogen een leven lang mee te kunnen laten gaan. Je leert om het kaf van het koren te scheiden in de jungle die de beleggingsindustrie heet, en je leert hoe je je kunt beschermen tegen permanente beleggingsverliezen.

Let op, ik ben zelf ook een beleggingsexpert en verdien mijn brood met het adviseren en uitvoeren van beleggings- en vermogensstrategieën voor ondernemers. Dit boek is dus enigszins gekleurd, daar hoef ik niet om te liegen.

Ondanks dat geeft dit boek voldoende objectieve en verifieerbare feiten die mijn betoog ondersteunen, zodat je zelf je conclusie kunt trekken en je oordeel kunt vellen.

1 Hoeveel is genoeg?

De gemiddelde zzp'er heeft geen geld om opzij te zetten voor zijn pensioen en dat geldt voor veel ondernemers. De meeste ondernemers gaan pas over pensioen nadenken wanneer er geld overblijft. Men is, vooral in het begin, bezig met overleven en ondernemen.

Als later succes bereikt wordt en een behoorlijk vermogen wordt verzameld ontstaat de wil om iets met dat vermogen te doen. Wanneer men dan bij een vermogensbeheerder of bank aan tafel zit, wordt gevraagd wat de financiële doelen zijn of hoeveel risico men wil nemen.

Maar, de meeste mensen hebben helemaal geen financiële doelen, ze willen gewoon zeker zijn dat ze genoeg hebben om lekker van te kunnen leven. Nu en in de toekomst. De vraag is dan, hoeveel is genoeg? Een veelvoorkomend antwoord op die vraag is:

Ik wil in ieder geval genoeg voor later hebben en me geen zorgen hoeven maken over geld. Ik wil niet dat ik later te kort kom.

Aan de ene kant wil ik niet te vroeg stoppen met werken, om te voorkomen dat ik later niet genoeg geld heb voor mijn pensioen. Aan de andere kant wil ik ook weer niet te lang doorwerken, om te voorkomen dat ik straks geen tijd meer heb om te genieten van mijn pensioen.

Ik wil ook nog tijd kunnen besteden aan familie en mezelf. Ik heb geen zin om me dood te werken en alles na te laten aan de belastingdienst ...

Je vermogen beheren heeft een doel en dat is ervoor te zorgen dat je voor de rest van je leven genoeg geld hebt om comfortabel van te kunnen leven zoals jij dat wilt. Er komt een punt waarop je genoeg geld hebt om comfortabel te kunnen leven precies zoals jij dat wilt. Vanaf dat moment hoef je niet meer te werken. Je werkt dan alleen nog maar omdat je dat wilt. Meer geld geeft op dat punt steeds minder voldoening. Op dat moment zullen de meeste ondernemers minder gaan werken en meer tijd besteden aan familie, zichzelf en vrienden. De meeste vermogende ondernemers weten wel hoeveel ze hebben, maar weten niet of het genoeg is.

Van modaal tot multimiljonair, iedereen heeft hetzelfde (financiële) probleem:

Zorgen over geld, heb ik wel genoeg?

In een onderzoek van een New Yorkse private bank stelde men klanten de volgende vraag:

Met hoeveel vermogen zou u zich financieel onafhankelijk en zorgenvrij voelen?

De vraag werd gesteld aan mensen met vermogens van 250K tot 250 miljoen.

In bijna elke vermogensklasse gaf men aan zich financieel zeker te voelen wanneer men het eigen vermogen zou kunnen verdubbelen. Pas bij een vermogen van 250 miljoen antwoordden de mensen dat ze het gevoel hadden genoeg te hebben.

Genoeg hebben en het gevoel hebben dat je genoeg hebt, zijn

twee verschillende dingen. Als je het gevoel wilt hebben dat je genoeg hebt of geen zorgen over geld meer wilt hebben, dan heb je twee opties.

Je kunt proberen om oneindig veel miljoenen bij elkaar te verdienen of je achterhaalt wat werkelijk genoeg voor je is en werkt daarnaartoe.

Aan het eind van je leven zijn er drie vermogensscenario's:

Je hebt niet genoeg.

Je hebt genoeg.

Je hebt te veel.

1 Niet genoeg voor later

Als op je oude dag blijkt dat je niet genoeg vermogen hebt om comfortabel van te kunnen leven, dan heb je een probleem. Je kunt dan niet veel meer doen dan het met minder doen, bezittingen verkopen of weer gaan werken.

Je kunt beter nu weten hoe je ervoor staat dan later, je kunt er nu nog iets aan doen.

Mensen die ontdekken dat ze net niet genoeg hebben, gaan bewuster met hun geld om en kunnen vaak vrij gemakkelijk bijsturen, mits zij er op tijd bij zijn!

2 Genoeg

Stel dat je meer geld hebt dan je ooit in een leven op zou kunnen maken? Stel je voor dat je je nooit meer zorgen hoeft te maken over geld, omdat je toch genoeg hebt om alles te kunnen doen of bezitten.

Stel je nu voor dat je genoeg hebt, maar dat je niet weet dat je genoeg hebt.

Hoe zou dat je leven beïnvloeden, welke invloed zou dat hebben op de beslissingen die je maakt over geld? Hoe vermogend je ook bent, als je niet weet of je genoeg hebt dan is de kans groot dat je je nog steeds zorgen maakt over geld.

Hoe jammer zou het zijn als je langer doorwerkt dan nodig is, langer dan je eigenlijk zou willen? Je zorgen maakt om geld terwijl dat helemaal niet nodig is?

Misschien zou je bezuinigen op je auto, eten, vakanties, hobby's. Terwijl je alles gewoon had kunnen hebben of doen. Misschien zou je minder aan jezelf en je familie spenderen terwijl je je het gemakkelijk had kunnen veroorloven.

Of erger nog, stel dat je het geld wel uitgeeft maar dat je jezelf daarna schuldig voelt.

Het punt is, zorgen over geld verminderen de kwaliteit van leven ongeacht hoeveel geld je hebt. Een miljardair die zich zorgen maakt of hij wel genoeg geld heeft, leeft in feite in armoede.

3 Te veel

Het derde scenario is dat je eindigt met te veel geld. Je eindigt als Dagobert Duck met een grote stapel geld in je pakhuis. Zelf heb je er niets meer aan want je bent er niet meer.

Als je dit bewust hebt gewild is dat ok. Als dat niet de bedoeling was, dan kan het zijn dat je onbedoeld hebt beknibbeld op kwaliteit van leven. Zoals minder op vakantie gaan, te lang doorwerken of je schuldig voelen wanneer je geld uitgeeft aan extra luxe.

Er zijn genoeg zeer vermogende mensen die alleen maar wijn van de Lidl drinken. Daar is niet mis mee, tenzij je een echte wijnliefhebber bent en liever kwaliteitswijnen drinkt.

Er zijn ook ZEER VERMOGENDE mensen die op hun 65ste nog vijftig uur per week werken. Ook daar is niks mis mee, tenzij je eigenlijk liever wat meer tijd aan jezelf, familie en vrienden zou willen spenderen.

Er zijn waarschijnlijk maar weinig mensen die op hun sterfbed zeggen: 'Had ik maar wat meer uren op kantoor doorgebracht en wat minder uren gespendeerd met familie en vrienden.'

Dat blijkt ook uit een onderzoek van palliatieve zuster Bronnie Ware. Bronnie Ware vroeg mensen op hun sterfbed waar ze spijt van hadden.

Op 1 en 2 staan:

Ik zou willen dat ik de moed had gehad om te leven zoals ik dat had gewild, en minder te leven zoals er van me verwacht werd.

Ik wilde dat ik niet zo hard gewerkt had. Meer tijd voor familie en vrienden had gehad.

Punt is: bezuinig omdat je dat wilt of moet, niet omdat je geen inzicht in je toekomstig vermogen hebt.

Het maakt niet uit hoe arm of rijk je bent. Zonder te weten hoeveel genoeg is, is de kans groot dat je stress ondervindt en in psychologische armoede leeft.

De eerste stap naar financiële rust is weten hoeveel genoeg is. Hoe sneller je het weet, hoe beter. Op je 55ste kun je namelijk meer genieten van je geld dan op je 86ste.

“Life is not a rehearsal”

Paul Armson, Financial Planner.

Bereken hoeveel genoeg is

Als je niet weet hoe je er financieel voor staat en hoeveel je nodig hebt in de toekomst, dan wordt beleggen ook een soort schieten zonder doel (doe maar 6%). Of je vult een standaardvragenlijstje in waar een risicoprofiel uit rolt. Een standaardvragenlijstje meet het risico (de pijn) die je aankunt. Die pijn

krijg je meestal ook, terwijl het misschien niet nodig is. Zonder te weten of je genoeg hebt, kan beleggen voor veel spanning zorgen. Je wordt nerveus wanneer de financiële markten dalen, want je weet niet wat je kunt verwachten en wat de impact op je financiële toekomst is.

Het is niet de vraag of markten gaan dalen, maar wanneer. Vroeg of laat gaan ze een keer dalen. Natuurlijk gaan ze ook weer omhoog maar misschien ben je dan al in paniek uitgestapt en heb je al te veel verloren.

Onzekerheid kan ervoor zorgen dat je tijd gaat verspillen aan het financieel nieuws en het volgen van de markten en het monitoren van je beleggingen. De kans bestaat dat wanneer je belegt zonder te weten hoeveel genoeg is, je in een soort emotionele achtbaan terecht komt waarbij je fouten maakt met permanente verliezen tot gevolg.

Wanneer je voldoende kennis hebt van beleggen en de impact van beleggen op je persoonlijke situatie doorziet, is de kans op fouten kleiner. Je belegt dan volgens plan. Je maakt je geen zorgen meer over wat de beurzen vandaag of morgen doen.

Pensioenplan in de praktijk

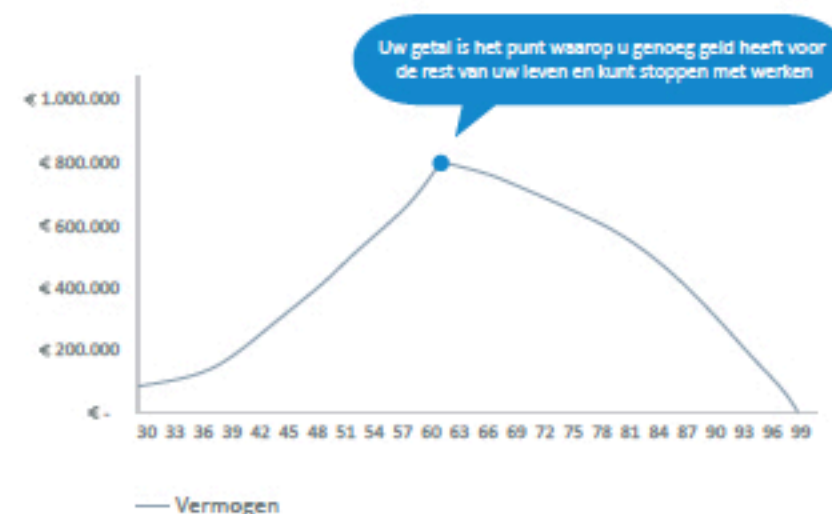
Het is eigenlijk vrij simpel: zo lang je werkt bouw je vermogen op en zodra je stopt met werken teer je in op je vermogen. De kunst is om ervoor te zorgen dat je vermogen langer meegaat dan jij en je familie.

Er zijn maar drie manieren om je vermogen langer mee te laten gaan en dat zijn:

- langer werken;
- minder spenderen;
- meer risico nemen met je vermogen voor meer rendement.

Het begint met het antwoord op de vraag: hoeveel is genoeg? Het antwoord is een getal!

Figuur 1. Vermogensontwikkeling over tijd.

Grafisch ziet dat er zo uit (figuur 1). Je vermogen gaat langer mee dan jij.

Om te weten hoeveel genoeg is, moet je weten wat de kosten zijn van je levensstijl. Hoe wil je nu en in de toekomst leven, wat wil je doen, bezitten en wat kost dat? De meeste mensen zijn zo druk bezig met het dagelijks leven dat ze daar nog niet over nagedacht hebben.

Een beroemd financieel planner, George Kinder, bedacht drie vragen die mensen bewustmaken van de dingen die echt belangrijk voor ze zijn in het leven.

George Kinder stelde zijn cliënten altijd deze drie vragen voordat hij het over geld had.

Stel jezelf onderstaande drie vragen, lees pas de volgende vraag nadat je de voorgaande vraag beantwoord hebt.

1. Stel je voor, je hebt meer dan genoeg geld om de rest van je leven comfortabel te kunnen leven. Je kunt alles doen, financieel zijn er geen beperkingen. Wat zou je doen, hoe zou je leven eruitzien, wat zou je veranderen? Beschrijf je ideale leven met alles erop en eraan, overdrijf, de sky is the limit.

2. Stel, je komt bij de dokter die je vertelt dat je nog maar vijf tot tien jaar te leven hebt. Je bent in die vijf tot tien jaar wel gezond en kunt nog alles doen. Wat ga je doen, wat zou je veranderen?
3. Stel, de dokter zegt dat je nog slechts een dag te leven hebt. Welke gevoelens komen er bij je op als je bedenkt dat dit je leven was. Waar heb je spijt van, wat had je nog willen doen, wie had je willen zijn, wat had je graag willen achterlaten?

Misschien weet je zelfs na het beantwoorden van bovenstaande drie vragen niet precies wat je wilt. Dat geeft niets, waarschijnlijk weet je wel wat je niet wilt.

Wat je niet wilt, is het met minder moeten doen dan nu. Hoeveel heb je nodig om te kunnen blijven leven zoals je nu doet, voor de rest van je leven?

Het doel van beleggen is om ervoor te zorgen dat je tot je dood kunt blijven spenderen zoals jij dat wilt.

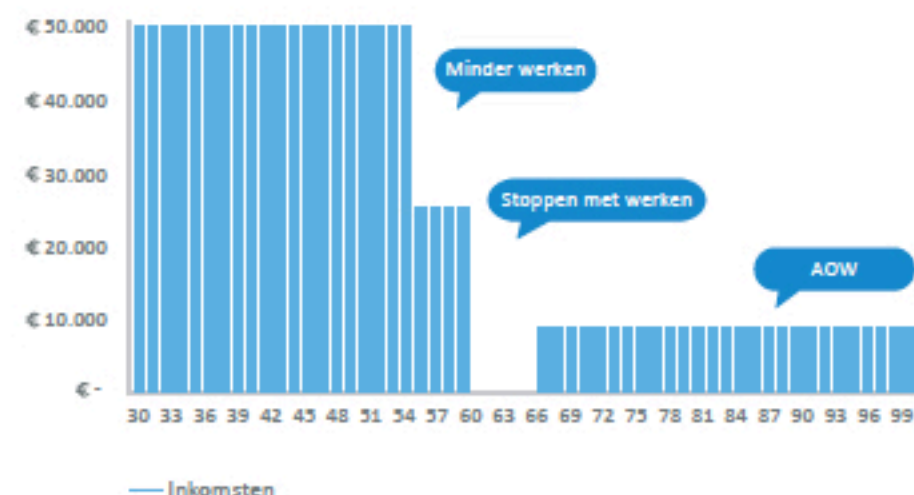
Of je genoeg pensioen voor later hebt, hangt af van drie factoren die je zelf stuurt.

- Inkomen (of tijd: hoeveel en hoelang je werkt)
- Spenderen (vaste en eenmalige kosten over tijd)
- Beleggingsrisico (hoeveel risico neem je en hoeveel bijbehorend rendement kun je verwachten)

1 Tijd

Hoe lang en hoeveel wil, kan of moet je werken? Zolang je werkt of onderneemt heb je inkomen. Hoe langer en hoe meer je werkt, hoe meer vermogen je kunt opbouwen. Later krijg je AOW en wellicht nog een pensioen van een vroegere werkgever.

Figuur 2. *Inkomen over tijd.*

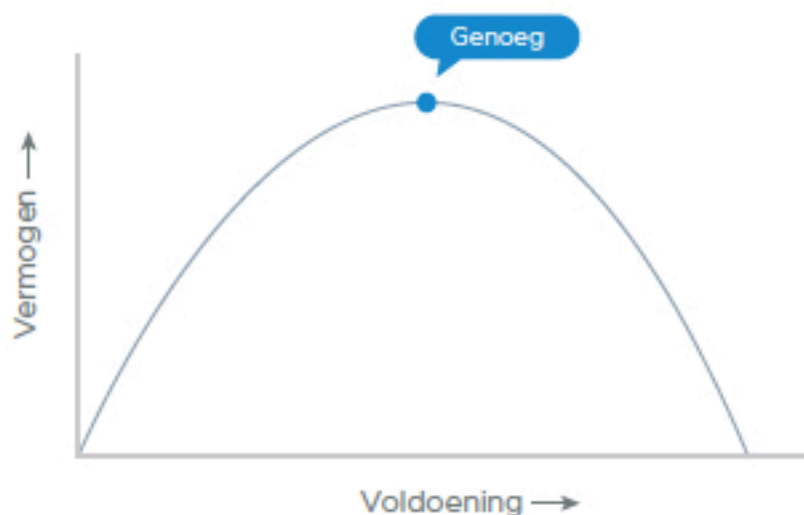
De belangrijkste *asset* (bezitting) die je hebt is tijd. Je hebt daarvan maar een beperkte hoeveelheid. Je kunt je tijd verruilen voor geld door te werken maar die tijd kun je nooit meer terugkopen.

Niemand weet precies hoeveel tijd hij of zij nog zal hebben. Hoe lang wil je nog werken en hoe lang moet je nog werken? Doe je op dit moment de dingen die je wilt doen en spendeer je genoeg tijd met de mensen waar je om geeft?

De maatschappij zegt dat je op 67-jarige leeftijd mag stoppen met werken. Je mag ook eerder stoppen, of langer doorwerken, of meer of minder werken. In een ideale situatie werk je op latere leeftijd alleen omdat je het wilt en niet omdat het moet.

Tijd ruilen voor geld geeft voldoening tot op zekere hoogte. Wanneer je financieel eenmaal in een comfortabele levensstijl kunt voorzien, dan biedt het ruilen van tijd voor extra geld steeds minder waarde. Er is een punt waarop extra werken je levenskwaliteit niet meer verbetert maar zelfs kan verminderen ondanks dat je bankrekening groter wordt. Dat punt is een goed moment om met pensioen te gaan.

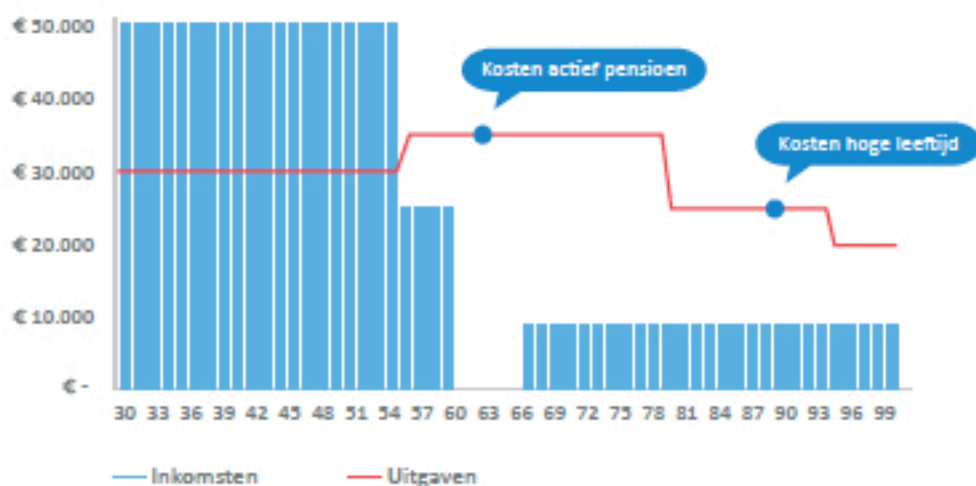
Figuur 3. Vermogensgroei versus voldoening.

2 Lifestyle-kosten

Hoeveel ga je uitgeven? Als je eenmaal stopt met werken, verdien je minder maar de kosten gaan gewoon door. Sterker nog; de kosten zullen waarschijnlijk stijgen wanneer je stopt of minder werkt. Je hebt nu meer tijd om je geld uit te geven. Je kunt nu genieten van al die dingen die je altijd al had willen doen, maar waar je voorheen geen tijd voor had.

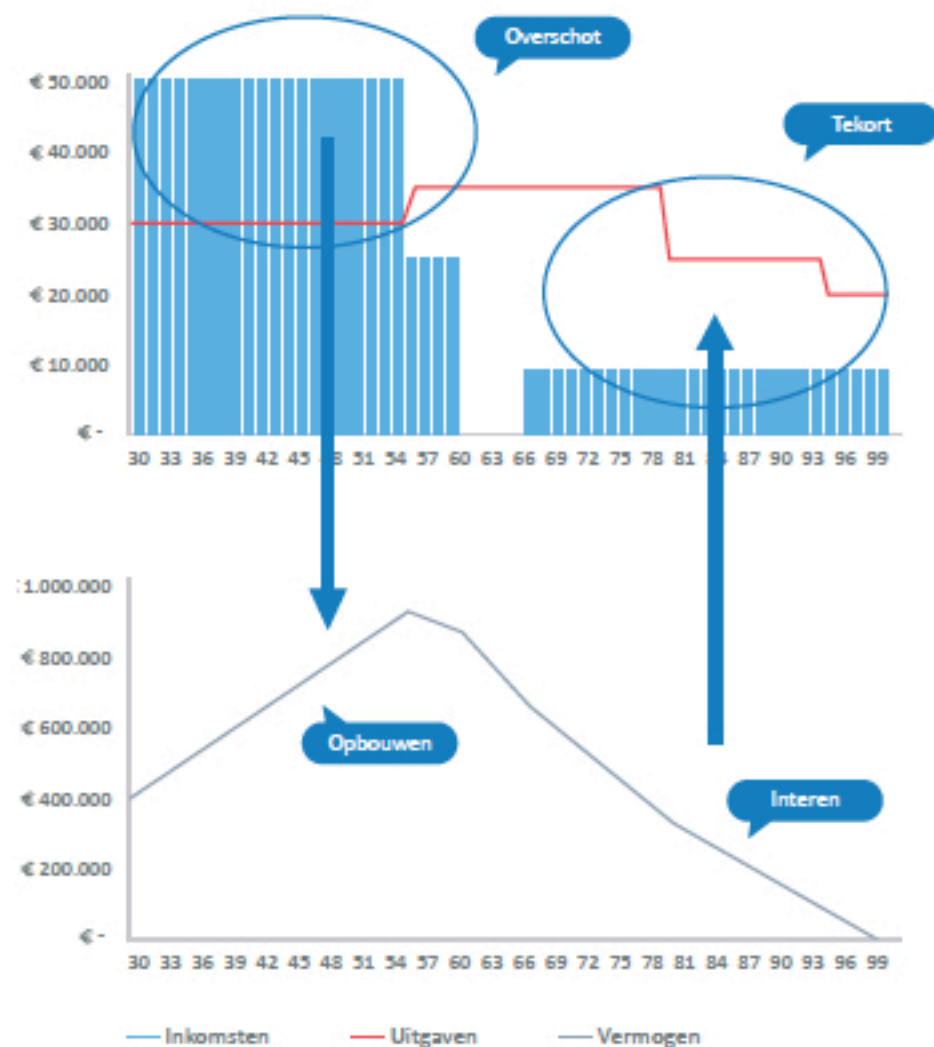
Figuur 4. Kosten over tijd.

Het doel van pensioenplanning is om te kunnen blijven spenderen tot aan je dood.

Dit is afhankelijk van hoeveel vermogen je opbouwt. In de beginfase bouw je vermogen op en in de pensioenfase teer je op vermogen in. Je geeft tijdens je actieve pensioen meer uit dan dat er binnenkomt en dat gat moet gedicht worden uit je vermogen (zie blauwe lijn in onderstaande figuur 5).

Figuur 5. Vermogensontwikkeling voorbeeld.

Uitgaven bestaan uit vaste kosten voor levensonderhoud zoals de kosten van wonen, vervoer, regelmatige vakanties, hobby's, eten en drinken.

Daarnaast zijn er ook nog eenmalige grote uitgaven die een grote impact hebben op je vermogen zoals het kopen van een woning, vakantiewoning of bijvoorbeeld een wereldreis.

3 Beleggingsrisico en pensioen

De derde factor die je pensioen bepaalt is het rendement dat je op je vermogen hebt. Het geld dat je gespaard hebt kun je aanhouden in de vorm van spaargeld, pensioenverzekeringen, lijfrentes, onroerend goed, kunst, aandelen, obligaties, enzovoort.

Hoe meer risicovol je je vermogen beheert, hoe meer kans op een hoger rendement op je vermogen. Wanneer je weinig risico neemt door bijvoorbeeld te sparen, groeit je vermogen niet na inflatie en belasting.

Er zijn veel pensioenproducten en strategieën maar uiteindelijk is het allemaal een vorm van beleggen. Beleggen is je geld uitzetten waarbij je veel of weinig risico neemt in ruil voor veel of weinig rendement.

Het rendement op lijfrentes en pensioenverzekeringen is vaak zelfs negatief. Dat komt omdat de verzekeraars een toekomstig inkomen moeten garanderen. De premies die verzekeraars van klanten ontvangen worden in totaliteit belegd en moeten meer opbrengen dan het inkomen dat ze moeten uitkeren. Ook vastgoed aanhouden is een vorm van beleggen.

Risicovol beleggen in aandelen doe je altijd met vermogen dat je langere tijd niet nodig hebt (bijvoorbeeld 10 tot 15 jaar). Hoe meer risico je neemt, hoe meer rendement je kunt verwachten.

Door te beleggen kun je vermogen dat je tijdelijk niet gebruikt laten groeien om het te beschermen tegen waardevermindering door inflatie en vermogensbelasting.

Zonder beleggen zou Nederland niet met pensioen kunnen. We leven langer en inflatie maakt geld op lange termijn waardeloos.

Geld dat je lange tijd niet nodig hebt is slapend vermogen en dat vermogen wordt elk jaar minder waard als je er niets mee doet. Geld dat je lange tijd niet nodig hebt kun je beter laten werken, zodat jij wat minder hoeft te werken.

Hoe meer (verantwoord) risico je neemt, hoe meer rendement en vermogen je kunt verwachten. Hoe langer je beleggingshorizon, hoe minder risico op een negatief eindrendement.

Let op, beleggen zoals ik het in dit boek beschrijf is geen gokken. Gokken veronderstelt een kans van maximaal 50% dat je uitkomst positief is.

Beleggen op de lange termijn geeft, op basis van historie, 100% zekerheid dat je er meer voor krijgt.

Door verschillende beursscenario's door te rekenen in jouw situatie kun je bepalen hoeveel beleggingsrisico en rendement de beste kans geeft op 100% succes. Met 100% succes bedoel ik dat je de slechtste beursperiode ooit overleeft.